

Resnica o sanaciji bank

Zasl. prof. dr. Peter Glavič

Siol.net je 7. oktobra letos objavil strogo zaupno *Poročilo o metodologiji vrednotenja NLB*, ki ga je leta 2013 opravila mednarodna družba Deloitte s poslovalnico v Sloveniji. Poročilo razkriva namerne napake pri ocenjevanje vrednosti nepremičnin, s katerimi so bila zavarovana posojila v NLB. Najvišjih 320 nepremičnin so ocenili po metodi ogleda iz mimo vozečega avtomobila, preostalih 10 400 stanovanjskih nepremičnin pa brez ogleda. Niso upoštevali, ali nepremičnine imajo gradbena in druga dovoljenja, od katerih je odvisna njihova vrednost. Cenitve NLB so upoštevali samo, če so bile nižje od njihovih, ne pa, če so bile višje. Nato so znižali povprečne vrednosti nepremičnin v mestih še za 23 odstotkov, druge nepremičnine pa celo za 67 odstotkov. To je bilo precej več kot pri cenitvah nepremičnin nekdanje avstrijske Hypo banke (11 oziroma 24 odstotkov). Pri izračunu dodatno potrebnih slabitev je Deloitte upošteval še odpis v višini 35–45 odstotkov. Vrednosti strojev in opreme so znižali za 70 odstotkov, zaloge in terjatve celo za 80 odstotkov. Zniževanje vrednosti je bilo v nasprotju z mednarodnimi računovodskimi standardi (MRS) in ne bi smelo biti uporabljeno za presojo finančnega položaja banke. Za NLB je pomenilo izgubo in posledično razlastitev delničarjev in lastnikov podrejenih obveznic.

Vrednosti delnic, ki kotirajo na borzi so znižali za 20 odstotkov. Delnico Pivovarne Laško so npr. ocenili le na dobre 4 evre in jih prenesli na slabo banko (Družbo za upravljanje terjatev bank). Slaba banka je te delnice čez dve leti prodala po šestkratni ceni, 25,6 evra. Delnice, ki niso kotirale na borzi, so največkrat ocenili kar kot ničvredne. Tako so npr. ocenili delnice družbe Protej, ki je bila v lasti menedžerjev ACH – na slabo banko so jih prenesli brezplačno; štiri leta pozneje je francoski Trigano za Protej plačal slabi banki več kot 200 milijonov evrov. Tudi izgovarjanje na ponovne obremenitvene preizkuse slovenskih bank je lažno, saj je potekalo po daleč najslabših predpostavkah od vseh držav EU. Tako naj bi bil npr. količnik prvovrstnega osnovnega kapitala NKBM (CET1) ob koncu leta 2014 samo 11,4 za neugodni scenarij in 15,2 za osnovnega, dejansko je banka po revidiranem letnem poročilu dosegla količnik 25,8.

V družbi Deloitte Svetovanje so ves čas dobro vedeli, da so njihove metode vrednotenja napačne. Kot je razkrila ovadba Nacionalnega preiskovalnega urada (NPU), so jih na to opozarjali tako v NLB kot tudi njihovi podizvajalci, družbi Cushman & Wakefield in Jones Lang LaSalle. Priporočali sta, da se izvede podrobnejši pregled in se tako zaščitili pred posledicami vrednotenj v nasprotju z mednarodnimi standardi. Opozarjali so jih tudi nadzorniki NLB in viceguvernerji. Vodilni v družbi Deloitte Slovenija (izvršni direktor Janez Škrubej), v Banki Slovenije (guverner Boštjan Jazbec in viceguvernerka Stanislava Zadravec Capriolo), na ministrstvu za finance (minister Uroš Čufer in državni sekretar Mitja Mavko) in v vladi (predsednica Alenka Bratušek) opozoril in nepravilnosti niso hoteli videti in slišati. Raje so ubogali uslužbenca Evropske komisije Francka Duponta, ki jim je že 4. septembra 2013 po e-pošti sporočil, da morajo razlastiti vse imetnike delnic in podrejenih obveznic v štirih slovenskih bankah (NLB, NKBM, Abanki in Banki Celje). Rešila se je samo

Gorenjska banka, ker so lastniki in vodstvo vztrajali pri pošteni vrednosti banke. Z zgoraj opisanimi cenitvami in sledečimi odpisi so v bankah ustvarili navidezne izgube, da so lahko **edini v EU** izničili premoženje bank in izbrisali slovenske lastnike bank z državo vred. Evropska komisija, Evropska centralna banka in ameriška banka Goldman Sachs so se vpletenim oddolžili z imenovanjem na visoke funkcije v EU, ZDA in Sloveniji, o čemer sem že pisal.

Istega dne je v Državnem zboru preiskovalna komisija o ugotavljanju zlorab in negospodarnem ravnanju v slabi banki zaslišala tri od zgoraj navedenih odgovornih oseb: Caprirolovo, Škrubeja in Mavka. Seveda niso priznali kakih nepravilnosti, kje šele svoje krivde. Škrubej je vse pozabil ali pa pred podpisovanjem sploh ni pogledal, kaj podpisuje – decembra 2013 je postal izvršni direktor slabe banke z mesečno plačo 21 500 evrov bruto. Njihove trditve so dokazali kot lažne ne samo NPU, Finance (prof. Tadej Kotnik), vrsta novinarjev, uslužbenec Banke Slovenije in omenjenih štirih bank ter dr. France Arhar, temveč tudi Sodišče EU v Luksemburgu, Odbor Evropskega parlamenta za gospodarstvo, bruseljski inštitut Bruegel in Euro Plus Monitor. Nekdanja uslužbenka NLB je povedala, kako so jo klicali na Banko Slovenije, ji v prenosni računalnik narekovali dokument o »prestrukturiranju« banke in ji takoj za tem dali v podpis izjavo o zaupnosti – niti predsednika uprave ni smela seznaniti s predvidenim izničenjem kapitala NLB. S temu sledečim izbrisom delnic in podrejenih obveznic so uničili tudi slovenski borzni trg, razvrednotili vrednostne papirje in podjetja na njem ter zmanjšali narodno premoženje.

Deloittovo poročilo potrjuje vse goljufije, o katerih smo brali in pisali v zadnjih šestih letih. Vrednosti kreditov in zavarovanj zanje so ocenili tako nizko, da so z oslavitvami izničili kapital bank s podrejenimi obveznicami vred. Oslabitev je narekovala Evropska komisija po posvetovanju z bodočimi kupci. Mednarodni računovodski standard (MRS 39) je izgubo zaradi oslabitve pripoznal šele, ko je bil uresničen dogodek, ki je izgubo povzročil (škodni dogodek), ne pa pričakovana izguba ali pričakovane oslavitve v prihodnosti. Zato so namesto Deloitte revizije izbrali družbo Deloitte svetovanje, ki ni bila zavezana delovati po MRS. Ko so podcenjene kredite in oslabljen zavarovanja zanje prenesli na slabo banko, je bila izguba tudi nepovratno udejanjena. Podcenjeni krediti in zavarovanja, ki so ostali v bankah, so z odpravo oslabitve v zadnjih letih dajali bankam visoke dobičke novim lastnikom.

Upamo, da bo prišlo tudi do razkritja poročila o vrednotenju terjatev in zavarovanj zanje v NKBM in Banki Celje. Žal tudi NPU ni preiskoval drugih bank z izbrisanimi lastniki. Državni zbor še kar obravnava zakon o sodnem varstvu razlaščenih vlagateljev bank, ki bi ga moral sprejeti že pred poltretjim letom. Po zadnji različici bi imetniki podrejenih obveznic lahko dobili največ toliko odškodnine, kot je bila izbrisana naložba vredna ob nakupu. Delničarji naj bi ne smeli terjati vrednosti delnic ob nakupu (27 evrov za sto tisoč delničarjev NKBM), temveč največ do višine vrednosti delnic ob zadnjem revidiranem poročilu pred izdajo odločbe o izrednih ukrepih (5,37 evra). To je sicer napredek (pred tem naj bi jim izplačali vrednost delnice ob izbrisu – 0,1 evro), vendar je v nasprotju z načeloma enakopravnosti (16. člen ustave in 14. člen konvencije o

varstvu človekovih pravic) ter varstva lastnine (33. in 69. člen ustave ter 1. člen protokola št. 1 h konvenciji). Od državnega zbora in vlade ter od naših sodišč pričakujemo, da bodo spoštovali načela pravne države.